IL-Huttafa

Il-Magażin ta' Klabb Ħuttaf

Numru 19 Marzu April 1997

Stampat fuq karta riċiklata

DELITT f'Marsaxlokk!

paġ 3

Grupp Lokali Ġdid

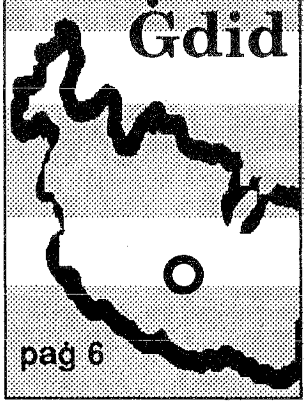

paġ 6

BirdLife MALTA

Nowtbuk tan-Natura

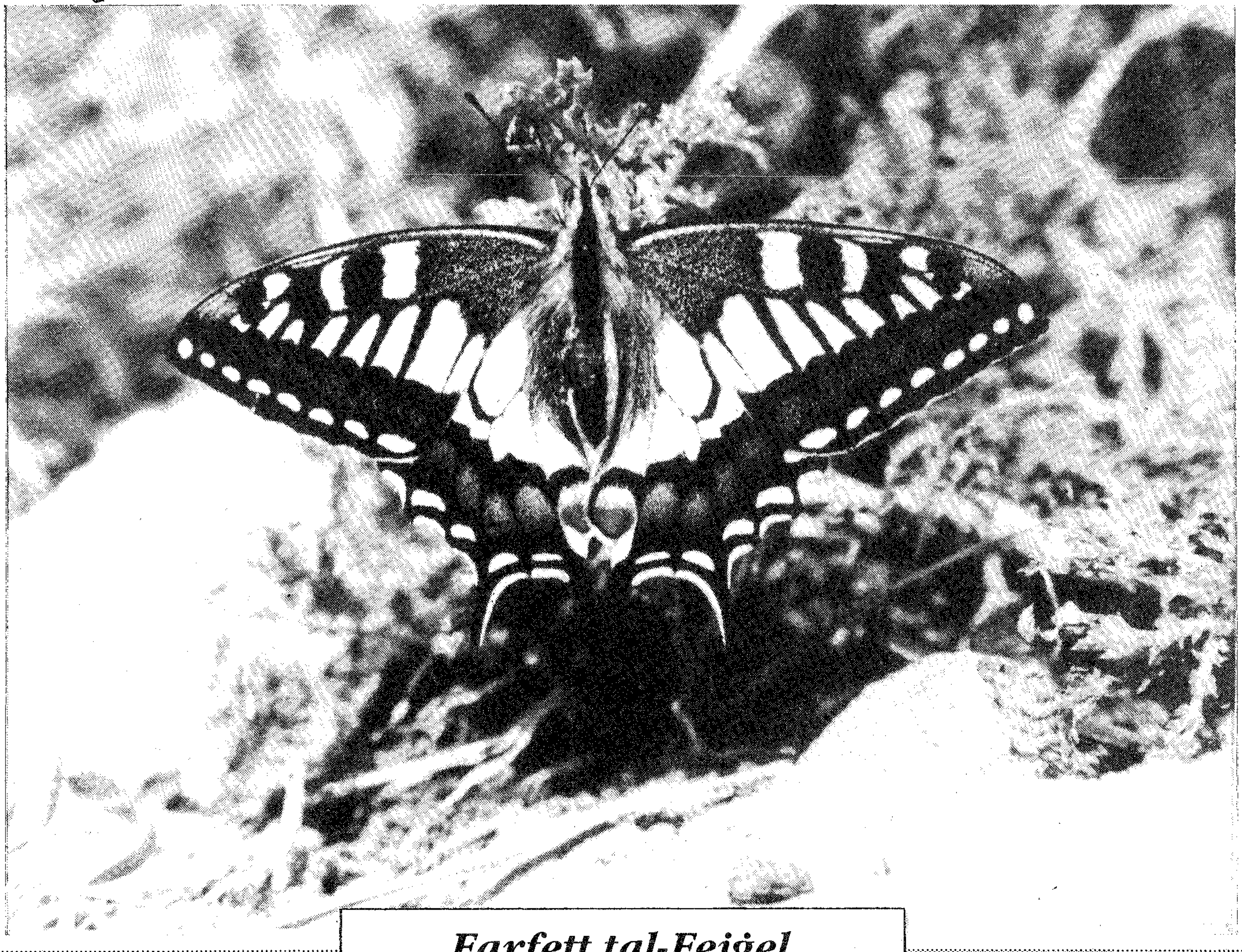

Victor Falzon

Farfett tal-Fejġel

editorjal

Ħbieb!

Mela dan l-aħħar kont fil-ġnien ta' l-iskola, u ġie tifel saqajh kollhom grif u linji ħomor.

"Xi ġralek?" staqsejtu, "Attakkatek tigra, jew?"

"Taħraqnix, ser! Mhux biżżejjed qed jaħraqni dal-grif!" qalli waqt li beda jħokk saqajh, "Kollu dad-dinja xewk! Nixtieq naf x'nagħmbuh..." U telaq igorr waħdu.

Ħeqq, miskin kellu raġun igorr, għax saqajh fakkruni fil-vari tal-Ġimgħa l-Kbira!! U toqgħod taħseb ftit... dax-xewk min jiggustah? Weraq kollu ponot! Fjuri ma jfuħux! Għall-ikel mhux tajjeb! Hekk jaħsbu ħafna nies. Għandhom raġun, jew le?

L-ewwelnett tridu tifhmu li l-pjanti ma jħobbux min jiklilhom il-weraq, u jagħmlu minn kollox biex ma jħallux annimali jikluhom. Hemm minnhom (bħall-Klin) jarmu riħa qawwija, oħrajn (bħat-tengħud) fihom likwidu velenuż, u oħrajn (bħax-xewk) li jkabbru ponot iniggżu. Jiġifieri tagħtux tort lix-xewk għax jipprova jiddefendi ruħu! Kieku intom l-istess tagħmlu!

Issa min iħobb ix-xewk? Minħabba li x-xewk għandu difiża tant tajba, ftit fil-fatt hemm annimali li jikluh. Imma x-xewk jagħmel il-fjuri, u l-fjuri jiġbdu lejhom l-insetti. Ħafna xewk jagħmel fjuri kbar u vjola bħax-Xewk tal-Madonna u Xewk ix-Xitan. Oħrajn jagħmlu fjuri żgħar li ma tantx fihom x'tara, bħax-Xewk Abjad. Imma tiskanta, kollha kemm huma taralhom il-ħanfus u l-friefet iduru magħhom. Mela għall-insetti, ix-xewk huwa friġġ mimlija ikel! Bħal fjuri oħrajn, wara kollox.

U meta f'Mejju tara xi wesgħa (bħal fuq Kemmuna) kollha Qaqoċċ tax-Xewk, b'dawk il-fjuri vjola jgħajjat kważi jweġġa' l-għajnejn, tgħiduli xejn ma ssibx kulur jimpressjonak iktar minn dak. Xi ħadd qal li x-xewk ma fihx x'tara?!

Imsomma issa ħa jkolli nħallikom għax għandi ż-żarbun qed iweġġagħni...

Naħseb daħlitli xi xewka..!

Victor

Victor Falzon
Editur

X'għandna did-darba?

Editorjal paġ 2
Aħbarijiet paġ 3
X'għandna mid-Dinja? paġ 4
Kompetizzjoni 19 paġ 4
Nittrumbjaw fuq...ir-ROŻINJOL paġ 5
Grupp Lokali Ġdid paġ 6
Ittri paġ 6
Art Gallery paġ 7
Attività: Kemmuna! paġ 8
Rapport Roost paġ 9
Nowtbuk tan-Natura paġ 9
Baħħara tal-Galàpagos paġ 10
Avviżi paġ 10
Gruppi Lokali paġ 11
Daħħal Membru paġ 11
X'rat il-Kamera paġ 12
Bolli għall-Ballut paġ 12

Working Group Klabb Ħuttaf

Jason Aloisio, Isabella Borg, Audrey Chetcuti, Norman Chetcuti, Desirée Falzon (ko-ordinatur), Victor Falzon, Angèle Pulis, Chris Pulis.

Klabb Ħuttaf huwa t-taqsima ta' BirdLife Malta għall-membri ta' taħt l-14-il sena. Il-Klabb jorganizza ħarġiet fil-kampanja, żjarat f'riservi naturali, taħdidiet, video-shows u anke xogħol ambjentali. Il-Klabb jippublika n-newsletter-magażin **Il-Ħuttafa** kull xahrejn għall-membri, u jipproduċi ħendawts u logħob għal waqt l-attivitajiet. Il-Klabb għandu wkoll 4 **Gruppi Lokali** fil-pajjiż. Sħubija fi Klabb Ħuttaf hija Lm1.50 fis-sena.

Ritratt tal-faċċata

Farfett tal-Fejġel

(*Papilio machaon* - Swallowtail)

Farfett tal-Fejġel, Farfett tal-Busbież, Farfett tal-Lira, Farfett tar-Reġina, għandu ismijiet daqs kemm għandu kuluri! Jismu x'jismu, jibqa' xorta l-ikbar u wieħed mill-isbaħ friefet li naraw Malta.

Publikazzjoni ta' BirdLife Malta
POBox 498 Valletta CMR 01 Tel 230684/250229 Fax 225665
Materjal mill-magażin Il-Ħuttafa jista' jiġi kkupjat dment li jissemma' s-sors u tintbagħat kopja tal-materjal lil Klabb Ħuttaf fl-indirizz t'hawn fuq.
Stampat għand Poulton's Print Shop, April 1997

DELITT

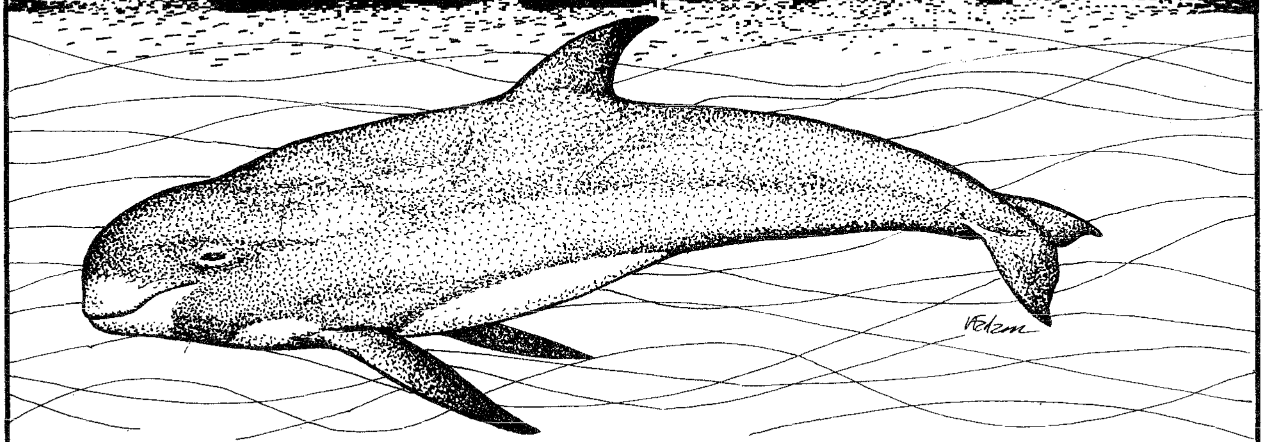

Nhar is-26 ta' Marzu, wieħed raġel li kien għaddej minn Marsaxlokk ra xi sajjieda jtellgħu l-art mammiferu tal-baħar daqsxiex. Dan kien **Denfil ta' Risso** (Risso's Dolphin *Grampus griseus*), annimal rari sew fil-Mediterran. Ir-raġel induna li dan kien annimal li mhux suppost taqbdu, u għalhekk irrapporta dak li ra lill-pulizija.

Il-pulizija niżlu u sabu l-imsejken annimal waħdu u nofsu mejjet fuq ix-xatt, għax is-sajjieda ħarbu x'ħin indunaw li ġejjin il-pulizija.

Issejħu membri tal-Marine Life Care Group, għaqda ta' nies li jiddefendu l-ħajja tal-baħar. Dawn ħadu ħsiebha f'vaska fit-torri ta' San Luċjan, u ppruvaw minn kollox biex din id-denfil, li kienet mara, tkun komda. Damu magħha 24 siegħa sħaħ fl-ilma. Imma l-annimal kien batut, għax is-sajjieda kienu għamlulu ħafna ġrieħi bis-senter u bil-ganċ.

Id-Denfil ...MIET!

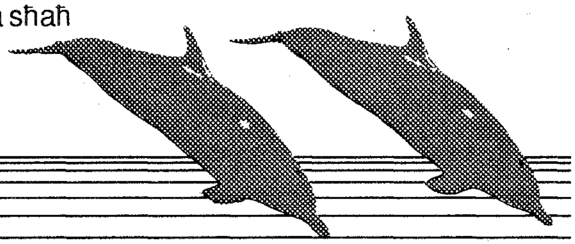

L-Editur jixtieq jirringrazzja lil Max Farrugia għat-tagħrif dwar id-Denfil

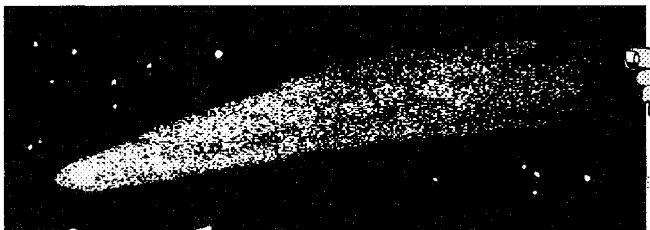

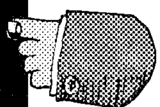

Tgħiduli "Kif ġibt aħbar dwar kometa fil-Ħuttafa?" Ħeqq, għax le? Mela l-ġmiel ta' l-univers mhux parti min-natura wkoll? Anzi xi studjużi jaħsbu li l-ilma ta' l-ibħra tad-dinja tagħna ġie minn kometa li fl-antik ħafna ħabtet mad-dinja!

Fis-seba' sema!

Rajtuha l-kometa, jew? Tard f'Marzu u kmieni f'April dehret kometa sabiħa, jgħidu li kienet waħda mill-isbaħ li qatt dehru. Imma xi tkun kometa?

Kometa hija bħal dinja żgħira ħafna magħmula minn ħafna likwidi u gassijiet iffriżati. Bħad-dinja tagħna, din iddur max-xemx, u meta tersaq lejn ix-xemx, xi gassijiet fuqha jinħallu u d-dawl u s-sħana tax-xemx jixegħlhom. Għalhekk il-kometa jkollha bħal denb imċajpar ħiereġ minnha. U kultant ikun veru fiha x'tara.

Kometi hawn ħafna, u kull tant snin xi dilettanti tal-kwiekeb jaraw xi waħda ġdida. Din ta' l-aħħar sabuha tnejn kunjomhom Hale u Bopp, u għalhekk il-kometa ssemmiet għalihom, jiġifieri Hale-Bopp. Tajjeb hux, ikollok kometa msemmija għalik!

Jekk ma rajtuhiex, tibżgħux. Għad terġa' tidher. Xi 2500 sena oħra!

Paperissimo!

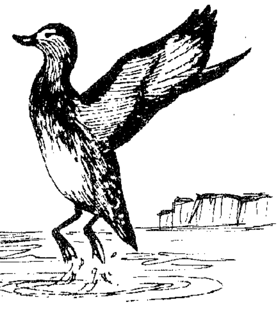

Berdwoċers li jħobbu jimmiraw it-trombi lejn x'jgħaddi minn fuq il-baħar kellhom xalata f'Marzu li għadda! F'temp ta' ħamest ijiem bejn l-20 u l-25 ta' Marzu raw minn 4000 sa 5000 borka (papri selvaġġi). Filli jtiru, filli jistrieħu f'wiċċ l-ilma 'l barra mix-xtut bejn Malta u Għawdex. Fost oħrajn raw **Sarsell Aħmar** (garganey), **Silfjuni** (pintail), **Ferruġini** (ferruginous) u **Silfjuni Ewropej** (wigeon). Imbagħad bdew ipassu, u bdew jinqalgħu mill-ilma u jtiru f'linji u V-formations. Skond Mark Falzon u Charles Coleiro, żewġ berdwoċers, kien spettaklu tal-ġenn!

X'għandna mid-DINJA

Xaqq dawl fil-FORESTI

Victor Falzon

Għaxart elef sena ilu, iktar minn nofs l-art tad-dinja kienet miksija foresti. Tul iż-żminijiet in-nies qaċċtu dawn il-foresti għall-bżonnijiet tagħhom, u llum fadal biss 30% ta' li kien hemm. L-iktar foresti fil-periklu huma dawk tropikali. Dawn huma importanti ħafna għax-xita. Fil-fatt minħabba li naqsu dawn il-foresti, ix-xita wkoll naqset u żdiedu d-deżerti madwar id-dinja.

Fil-United Kingdom hemm 70 kumpanija li ma jridux jaraw il-foresti jkomplu jonqsu. Għalhekk dawn il-kumpaniji, li kollha jdaħħlu jew ibigħu l-injam, issa qed jixtru biss injam li fih timbru speċjali. Dat-timbru jfisser li l-injam ikun inqata' minn foresti artifiċjali li tkabbru apposta għall-qtugħ, u mhux minn foresti tropikali. B'hekk il-foresti naturali li baqa' ma jintmessux.

Din l-idea tat-timbru bdiet fl-1995 mill-World Wide Fund for Nature (WWF), u ftit ftit aktar u aktar kumpaniji u ħwienet qegħdin jagħżlu injam sostenibbli.

FSC

WWF News - Spring 1997

Kompetizzjoni 19

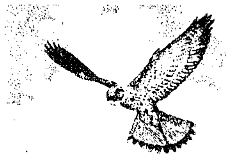

by Norman Chetcuti (KingPuzzler)

Sibu l-ismijiet ta' l-għasafar moħbijin f'din il-geġwiġija kliem. L-ismijiet jistgħu jkunu mimdudin, weqfin jew imxattrin, bil-quddiem jew b'lura. Wara li ssibuhom immarkawhom, ħudu fotokopja tal-puzzle u ibagħtuhielna, flimkien ma' isimkom u l-indirizz lil

Kompetizzjoni 19
Klabb Ħuttaf - BirdLife
POBox498
Valletta CMR 01

Ir-rebbieħ jittella' bil-polza fost it-tajbin. Ftakru, però, li min iqasqas il-Ħuttafa niskwalifikawh.

T	E	L	L	E	R	I	T	A	T	N
T	N	U	P	P	A	K	O	K	K	A
E	R	R	L	E	I	W	R	I	G	N
L	L	E	U	X	I	F	A	Z	A	K
U	B	S	V	S	K	H	Z	K	D	I
J	R	A	I	U	S	O	G	U	J	N
N	A	R	E	L	L	E	V	D	E	A
A	J	P	R	L	F	U	T	A	W	S
P	M	A	A	A	J	J	K	T	S	T
S	L	G	M	A	R	G	U	N	E	U
S	A	N	I	W	R	I	B	N	I	N

ARPA	GIRWIEL	MARGUN	SPANJULETT
ASTUN	KAPPUN	NANKINA	SWEJDA
BIRWINA	KOKKA	PLUVIERA	TELLERITA
BRAJMLA	KUDA	RUSSETT	VELLERAN
GALLOZZ	KULUVERT	SILFJUN	XIFA

It-tweġibiet ta' Kompetizzjoni 18 kienu Ċuvett, Żumbrell, Pitarra u Ċirlewwa. Ir-rebbieħ huwa **Clifton Bonello** minn San Ġiljan. Dan rebaħ **skultura ta' għasfur**, li jista' jiġborha min-Nature Shop tagħna (mappa p.10). Importanti li jieħu miegħu l-membership card. **Ir-rebbieħ ta' Kompetizzjoni 19 jirbaħ CD ġentilment mogħti minn The Scorpion.**

THE SCORPION

Martial Arts, Keep-fit and Sports

The Scorpion, Sir Paul Boffa Ave.,Paola PLA 19
Tel 691957 • Fax 686943 • Mobile 0972284

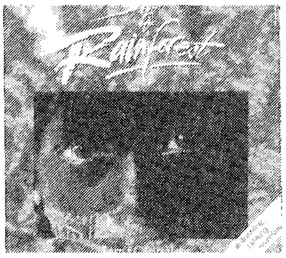

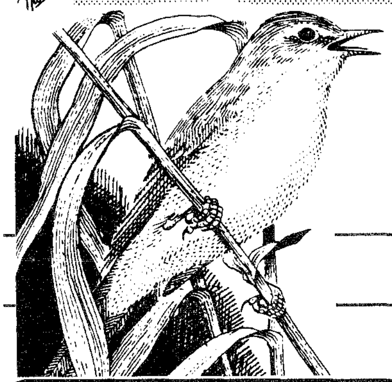

ir-Rożinjol

Bħalissa ninsabu fl-eqqel tal-passa. Miljuni kbar ta' għasafar jieħdu riskju - jitilqu mill-Afrika u jittajru lejn l-Ewropa, fejn jibnu l-bejta u jrabbu l-frieħ. Uħud minnhom jgħaddu mill-inħawi tal-gżejjer Maltin u spiss jinżlu jieklu u jistrieħu qabel ikomplu l-vjaġġ. Fost dawn insibu r-Rożinjol.

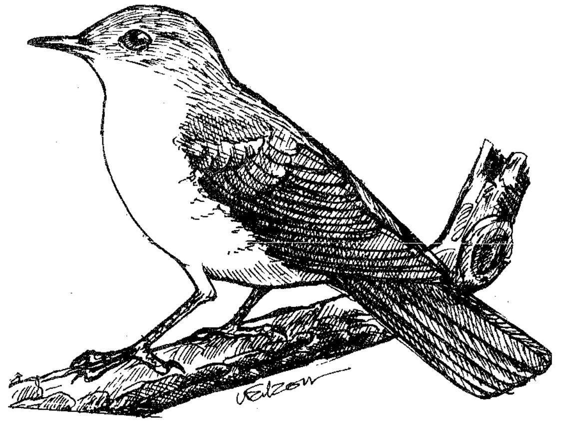

Malti: **Rożinjol**
Ingliż: **Nightingale**
Xjentifiku: ***Luscinia megarhynchos***

- Ir-Rożinjol huwa magħruf ħafna li jgħanni bil-lejl. Fil-fatt veru, l-aħjar ħinijiet biex wieħed jisma' Rożinjol jgħanni huma filgħodi kmieni u filgħaxija tard, anke fid-dlam.

- F'Malta r-Rożinjol huwa komuni fir-rebbiegħa, minn Marzu sa Mejju, u fil-ħarifa, minn Awwissu sa Ottubru. Minn studji li saru minn BirdLife permezz tar-ringing, instab li r-Rożinjoli li naraw fostna ibejtu lejn il-Lvant ta' l-Ewropa f'postijiet bħas-Slovakkja. Immaġinaw ftit xi triq irid jieħu naqra ta' għasfur biex jasal mill-Afrika sas-Slovakkja.

- L-ambjenti li jħobb ir-Rożinjol huma l-imsaġar, il-widien, u postijiet b'veġetazzjoni folta. Il-Buskett, ngħidu aħna, huwa ambjent perfett għal min jixtieq jara Rożinjol.

- Meta tfittex Rożinjol, x'aktarx li l-ewwel ma tisma' hija t-tisfira rqiqa jew l-għanja tiegħu, peress li r-Rożinjol iħobb jinħeba. Meta kultant jidher, naraw li huwa ftit ikbar minn Tal-Bejt, imma aktar mislut, u ta' lewn kannella ħamrani. Ġeneralment tilmħu jittajjar fil-baxx bejn is-siġar.

- Fil-kotba ta' ornitoloġisti (nies li jistudjaw l-għasafar) ta' madwar mitt sena ilu, insibu li r-Rożinjol ġieli bejjet Malta. Fil-fatt sentejn ilu Ray Galea, berdwoċer ta' esperjenza, sab bejta tar-Rożinjol fil-wied tal-Buskett, magħruf bħala Wied il-Luq. Il-bejta kien fiha żewġt ifrieħ (ara Il-Ħuttafa 9)

- Fl-antik il-Maltin kienu jaqbdu eluf kbar ta' Rożinjoli b'xibka msejħa ranja. Ħafna minn dawn l-għasafar kienu jispiċċaw jinbiegħu fis-suq għall-ikel. Imma dan kien żmien ta' ġuħ, fejn biex tiekol biċċa laħam kont trid tagħmel wegħda. Illum biex tiekol il-laħam m'hemmx għalfejn tmur tonsob għall-għasafar - ħafna aktar faċli tmur is-supermarkit!

- Meta tistaqsi kaċċatur għaliex joqtol l-għasafar, jgħidlek: "Għan-namra, għall-gost, għax sport..." u elf skuża banali oħra. Kemm hu aktar gost issib xi wied għall-paċi u toqgħod tisma' l-għana tar-Rożinjol.

Mark Falzon

Grupp Lokali Ġdid għall-Ħuttaf ta' Ħaż-Żebbuġ u s-Siġġiewi.

Charles Coleiro

Membri tal-Grupp Lokali Ħaż-Żebbuġ/ Siġġiewi waqt l-ewwel attività tagħhom: ħarġa għal Wied Qirda.

Ittri

Għandi Wiżgħa

Għażiż Editur,

Prosit ħafna tal-magażin "Il-Ħuttafa". Interessajt ruħi ħafna fit-tpinġija tat-tfal, u għalhekk iddeċidejt li npinġi xi ħaġa jiena wkoll.

Inħobb ħafna l-annimali u l-insetti, speċjalment il-Kamaleonte u d-Debba tax-Xitan. Bħalissa qiegħed inrabbi wiżgħa żgħira, biex inkun nista' nitgħallem ħafna affarijiet fuqha.

Nixtieq li t-tpinġija tiegħi xi darba naraha fuq il-magażin Il-Ħuttafa.

Ċaw ċaw!

Dexter Agius
Tas-Sliema

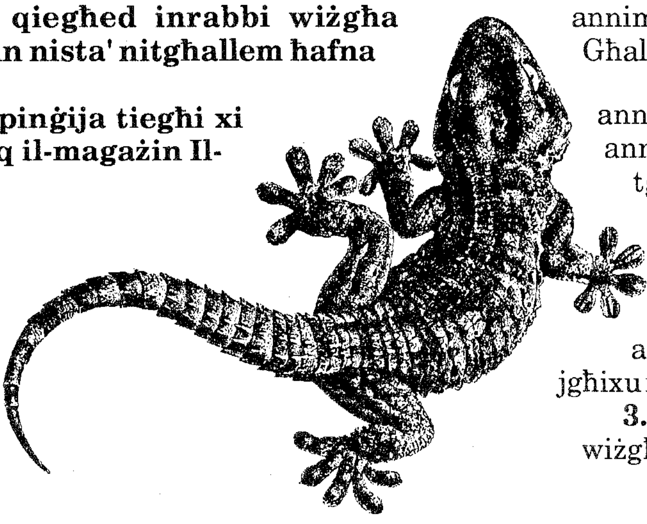

Għażiż Dexter,

Grazzi ta' l-ittra tiegħek u tal-kummenti sbieħ dwar il-magażin tagħna. Dwar it-tpinġija tiegħek, naċċertak li xi darba ssib postha wkoll fil-paġna famuża ta' l-Art Gallery.

Għidtli li qiegħed trabbi wiżgħa biex titgħallem dwarha. Tajjeb li titgħallem dwar l-annimali, imma mhux sew trabbi wiżgħa. Għaliex?

1. Mhux fair għall-wiżgħa. Din mhix annimal domestiku bħal kelb, imma annimal selvaġġ. Għalhekk ħalliha tgħix fil-libertà, biex tiltaqa' ma' wiżgħat oħrajn, biex tfittex sieħeb, biex tikkaċċja li trid u tmur fejn trid u x'ħin trid.

2. Jekk trid titgħallem dwar l-annimali, oqgħod osservahom kif jgħixu fin-natura, mhux imdejqin f'xi kaxxa.

3. U bilħaqq, kontra l-liġi li żżomm wiżgħa.

L-Editur

IKTBU LIL

Editur Il-Ħuttafa
Klabb Ħuttaf
Birdlife Malta
POBox 498
Valletta CMR 01

wildlink

Għal tagħrif dwar annimali jew pjanti Maltin, iktbu lil **Robert Borg - Wildlink • Klabb Ħuttaf • BirdLife Malta • POBox498 • Valletta CMR 01.**
Biex Robert iwiġibkom direttament, ma' l-ittra tagħkom inkludu envelope bl-indirizz tagħkom u bolla ta' 6ċ

ART GALLERY

Uża karta bajda. Tużax kartonċin u tpinġix bil-kulur. Ibgħat ukoll ismek, l-età u isem l-annimal jew pjanta

Peter Azzopardi (?)

Bulebbiet

Alexis Milne (10)

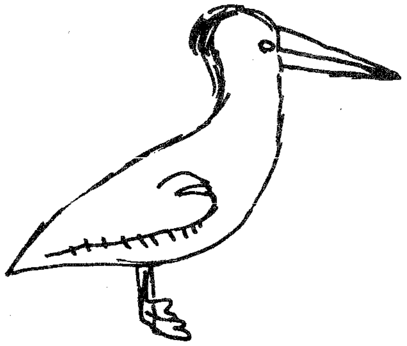

Pellikan

Caroline Caruana (12)

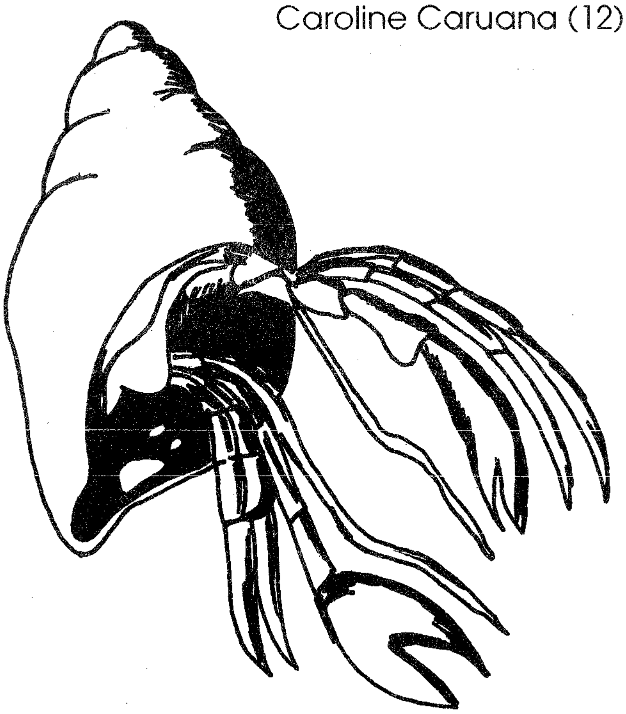

Granċ tal-Baħar

Alex Vassallo (10)

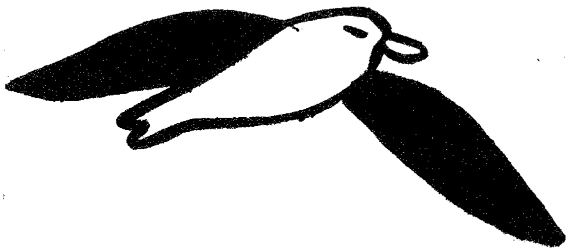

Albatross

Daniel Cauchi (10)

Russett

David Attard (9)

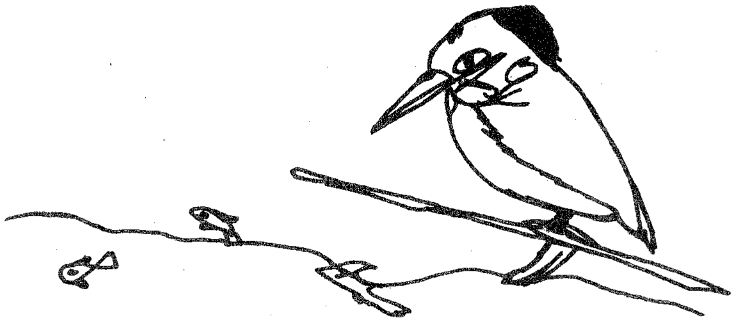

Għasfur ta' San Martin

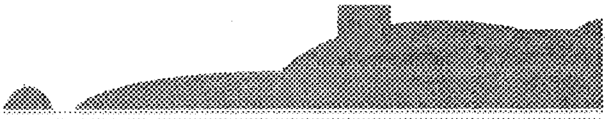

Sejrin sa Kemmuna... Ġejjin???

Kull sena aħna ta' Klabb Ħuttaf **immorru** ngħaddu nofs ta' **nhar fuq dik in-**nitfa ta' gżira **mixħuta** xxamplata, **kennija u** donnha l-**fessuda bejn** Malta u **Għawdex.** Kemmuna hija **santwarju ta' l-**għasafar, jiġifieri **fuqha ma ssirx** kaċċa. Kultant **ikun hemm xi** kaċċatur, imma **mhux il-gzuz li** jqażżu l-**kampanja ta'** Malta u ta' **Għawdex. Fuq** Kemmuna **għasfur għandu** ċans jinżel, **jistrieħ u forsi** jkompli l-passa. **U aħna sejrin** s'hemm, **naturalment fl-**aqwa tal-passa, **biex naraw** narawx xi ħaġa **mhux tas-soltu.** Peress li ħafna **membri** jħobbuha din l-**attività, bħas-**soltu se nagħmlu **żewġ ħarġiet...**

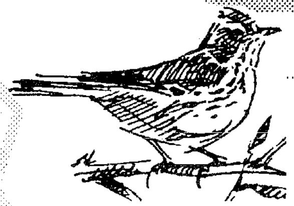

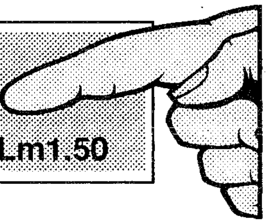

Dati: Ħarġa A - 27 April
Ħarġa B - 1 Mejju
Prezz: Żgħar - Lm1, Kbar - Lm1.50

Nagħtu **aktar dettalji** lil dawk li jibbukkjaw.
Importanti li **tibbukkjaw bit-telefon** (230684 ew 250229) <u>mhux aktar tard mill-25 ta' April</u>. Aħsbu kmieni, ftakru li l-lanċa tieħu numru limitat.
Jekk tibbukkjaw kmieni, tkunu **tistgħu tagħżlu** l-iktar data komda għalikom. Jekk tħallu għall-aħħar, ikollkom tidħlu fejn ikun baqa' post.
Tibagħtux flus - ħallsu dakinhar tal-ħarġa stess.
Membri ta' taħt it-8 snin **irid jiġi** xi ħadd kbir (+14 yrs) magħhom.

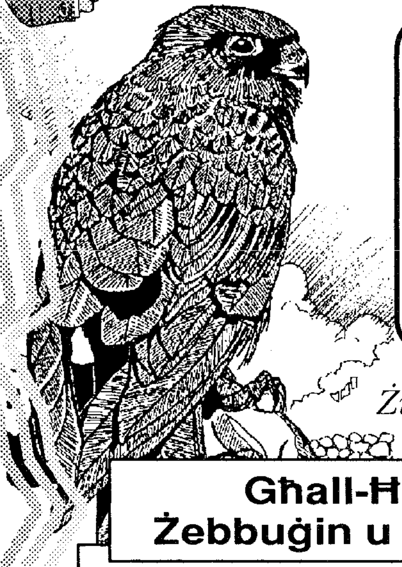

Żumbrell

Ġibu magħkom
- **tromba** jekk għandkom
- **field guide** jekk għandkom
- **kamera** jekk tridu
- **nowtbuk u lapes**
- **x'tieklu** u **x'tixorbu**
- xi **beritta** għal raskom
- **basket tad-dahar**

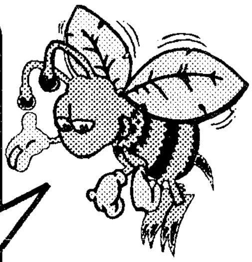

Iġġibux magħkom
- **radjijiet**
- **blalen**

Għall-Ħuttaf Żebbuġin u Siġġiwin

Għall-**Grupp Lokali Ħaż-Żebbuġ/Siġġiewi** se ssir ħarġa għal Kemmuna separata nhar is-**Sibt 26 April.** Dawn se jkollhom **prajvit** li tiġborhom
- fis-**6.45am** minn ħdejn il-posta ta' Ħaż-Żebbuġ jew
- fis-**6.55am** minn ħdejn iz-zuntier tal-knisja tas-Siġġiewi.
- Jitilqu mill-Marfa fis-7.30am.

Dawk interessati għandhom **jibbukkjaw** bit-telefon (230684 /250229) <u>mhux wara l-24 ta' April.</u>
Prezz: **Żgħar - Lm1, Kbar - Lm1.50. Trasport (min irid): 50ċ**

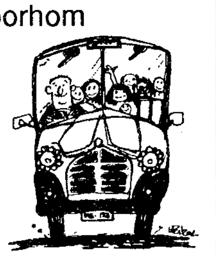

Nota lill-ġenituri

Kif tafu, aħna nieħdu gost ħafna meta intom il-ġenituri tieħdu interess u tattendu l-attivitajiet flimkien ma' uliedkom. Imma għal din l-attività ta' Kemmuna nappellawlkom biex jekk jista' jkun ma jiġix iktar minn ġenitur wieħed mat-tfal. Ir-raġuni hija li nixtiequ nagħmlu iktar spazju għal aktar membri Ħuttaf. Huwa ta' dwejjaq kbir għalina meta nirrifjutaw membru milli jiġi għall-attivitajiet tagħna, speċjalment waħda eċitanti bħal din ta' Kemmuna. F'każ li naraw li ħa jkun baqa' post, nerġgħu nikkuntattjaw lil min ikun xtaq li jiġu ż-żewġ ġenituri. Grazzi.

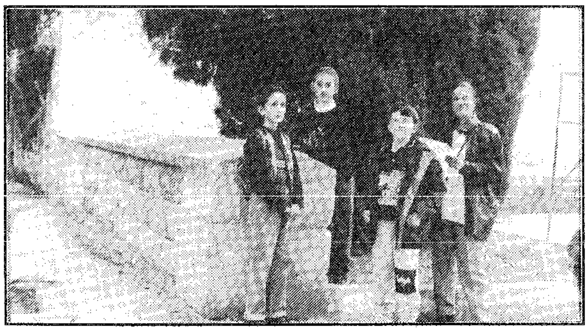

Ritratti Silvio Sciciuna u Agnes

Membri u Leaders tal-**Grupp Lokali Ħ'Attard** waqt **roost count** li kellhom fil-15 ta' Frar fi Triq Ħal Warda ġo Ħ'Attard. F'din it-triq hemm 50 siġra tal-Fikus, mhux kbar wisq, imma li fihom jidħlu jorqdu numru sabiħ ta' Għasafar tal-Bejt.
Il-membri tqassmu fi gruppi. Kull grupp kellu naħa lejn fejn iħares u jgħodd l-għasafar deħlin. Kellhom ukoll worksheets fuq x'hiex iniżżlu n-numri u l-ħin. Bejn l-4.30pm u s-5.45pm għaddejna **2480 Għammiel tal-Bejt**. U Lovebird maħrub!!!
Prosit lil-Leaders li organizzaw din l-attività.

Nowtbuk tan-Natura

Desirée Falzon

Draguni u Skeletri

Bħalissa kull fejn tħares maċ-ċnut, mal-ħitan, fl-għelieqi u anke fix-xagħri, tara l-Papoċċi. Għaliex jgħidulhom hekk?

Jekk tħares lejn il-fjuri, li jikbru f'bukketti, tara li għandhom forma proprja ta' papoċċ miftuħ. Bl-Ingliż dil-pjanta jgħidulha 'snap-dragon' għax jekk tagħfas il-fjura bil-mod mill-ġnub, tiġi qisha dragun qed jiftaħ ħalqu! Dil-pjanta tħobb l-iktar postijiet b'ħafna ġebel, għalhekk ġieli taraha tikber mas-swar.

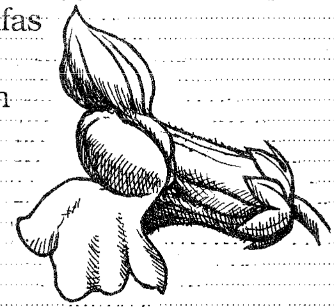

F'Malta għandna erba' speċi ta' papoċċi. L-iktar waħda li tispikka hija dik li għandha l-fjuri roża skuri u kbar. Imbagħad għandna waħda endemika, jiġifieri tikber Malta biss. Din diffiċli biex issibha għax rari u ma tantx tispikka.

Minbarra l-forma interessanti tal-fjura, dil-pjanta tagħmel iż-żerriegħa ġo forma stramba wkoll. Jekk tħares qalb il-weraq, maz-zokk fejn qabel kien hemm il-fjuri, issib numru ta' boroż żgħar kannella li minn quddiem qishom ras ta' skeletru. Dawn huma l-qratas li minnhom toħroġ iż-żerriegħa, li tkun qisha bżar irqiq.

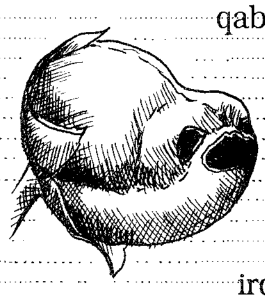

Issa żmien il-passa, u żmien il-kaċċa. Għalhekk bħalissa jkun hawn ħafna għasafar feruti li xi drabi jsibuhom nies, bħalkom, li jixtiqulhom il-ġid. Jekk issibu għasfur ferut, tippruvawx iddewwuh intom stess, u attenti jekk għandhom munqar twil jew dwiefer ippuntati, għax jistgħu jweġġgħukom. Żommu l-għasfur fil-kwiet, fid-dlam u titimgħuhx. Ċemplu 233321 u staqsu għal Max Farrugia.

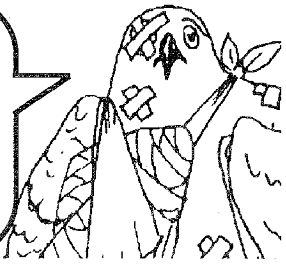

Baħħara tal-Galàpagos

Tajr tal-baħar tal-Gżejjer Galàpagos. F'din il-ħarġa...

6

It-Tropik

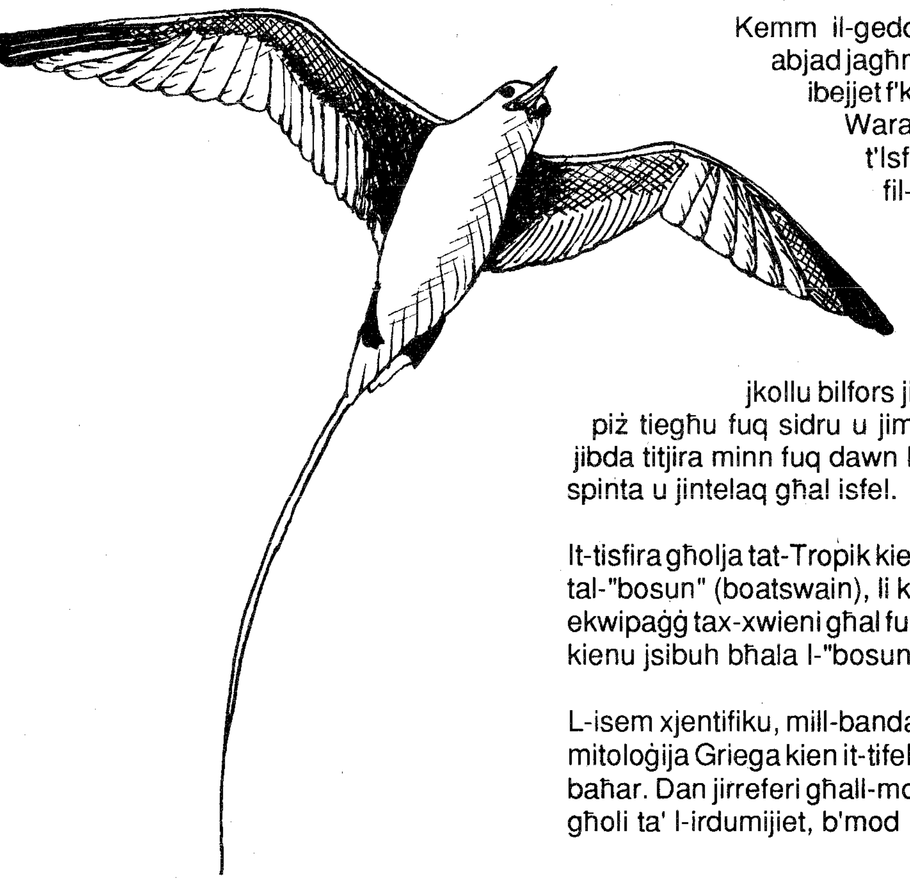

Tpinġija David Aloisio

Kemm il-geddum aħmar kif ukoll id-denb twil u abjad jagħmlu lil dan l-għasfur speċjali. It-**Tropik** ibejjet f'kolonji ma' l-irdum skur tal-Galàpagos. Wara vjaġġ li jitlaq mix-xtut ta' l-Amerka t'Isfel u l-Amerka Ċentrali, it-Tropiks jaslu fil-Gżejjer Galàpagos biex ibejtu.

Peress li t-Tropik għandu saqajh żgħar u qegħdin lura sew fuq ġismu, huwa ma jistax jimxi jew jieqaf fuq saqajh. Fil-ftit okkażżjonijiet meta jkollu bilfors jiċċaqlaq fl-irdumijiet, biex jimxi jitfa' l-piż tiegħu fuq sidru u jimbotta bis-saqajn żgħar tiegħu. Biex jibda titjira minn fuq dawn l-irdumijiet, isibha faċli - kemm jagħti spinta u jintelaq għal isfel.

It-tisfira għolja tat-Tropik kienet tfakkar lill-baħħara bikrin fit-tisfira tal-"bosun" (boatswain), li kien ikun dak inkarigat biex isejjaħ lill-ekwipaġġ tax-xwieni għal fuq xogħolhom. Għalhekk dan l-għasfur kienu jsibuh bħala l-"bosunbird".

L-isem xjentifiku, mill-banda l-oħra, ġej minn Phaeton, li skond il-mitoloġija Griega kien it-tifel ta' Apollo li waqa' mis-sema għal ġol-baħar. Dan jirreferi għall-mod kif it-Tropik jintelaq qisu ġebla mill-għoli ta' l-irdumijiet, b'mod li taħsbu waqa' għal isfel.

Tropik - *Phaeton aethereus* - Red-billed Tropicbird

David Aloisio

Faddlulna t-telecards

Kif tafu, hawn min ifaddal it-telecards. Għalhekk bħalma qed nagħmlu diġà bil-bolli, se nibdew inbigħu t-telecards użati. Mela ibdew faddlulna t-telecards użati li tiddubbaw, u ibagħtuhomlna fl-indirizz ta' Klabb Ħuttaf. **Għal kull 10 telecards li tibagħtulna nibagħtulkom kartolina tan-natura.**

T E L E C A R D S

Fejn huwa n-Nature Shop?

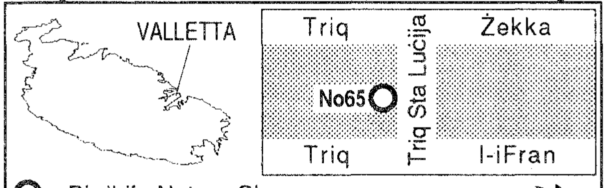

○ = BirdLife Nature Shop
Mit-Tnejn sal-Ġimgħa: 9am-12noon

BirdLife MALTA

GRUPPI LOKALI

(K=Ko-ordinatur)

Ħ'ATTARD
Leaders: Isabella Borg, Grace Camilleri, Thelma Saliba, Agnes Scicluna (K), Silvio Scicluna (K).
NAXXAR
Leaders: Jason Aloisio (K), Anita Aloisio, Fleur Casha, Mark Falzon (K), Justin Vassallo.
RABAT/DINGLI
Leaders: Audrey Chetcuti (K), Norman Chetcuti (K), Angéle Pulis, Chris Pulis.
Ħaż-ŻEBBUĠ/SIĠĠIEWI
Leaders: Marthese Attard (K), Charles Coleiro, Doreen Coleiro.

APPELL lill-ĠENITURI

Kif taraw għadna kemm għaqqadna Grupp Lokali ġdid għal-Ħaż-Żebbuġ u s-Siġġiewi. Dan sar bis-saħħa ta' 3 leaders li laqgħu l-isfida...
Hija l-ħolma tal-Klabb li jkollna Gruppi Lokali f'inħawi kollha ta' Malta u Għawdex. Imma biex dan isir irid ikollna iktar u iktar volontiera! Min iħoss li jista' jgħin iċempel lil Desirée (436335) jew lil Audrey (454548). Nistennew bil-ħerqa xi telefonata!

Daħħal membri fi Klabb Ħuttaf

... u għalik SETT KARTOLINI TAL-ĠENN

Ħajjar lil sħabek jidħlu fi Klabb Ħuttaf, imlilhom id-dettalji hawn taħt, żid tiegħek ukoll, u ibagħtilna kopja/i tal-formola (tqasqasx il-magażin) flimkien ma' **Lm1.50** miżata għal kull membru li ddaħħal. Kif jaslulna nibagħtulek il-KARTOLINI.

- **Jekk iddaħħal membru WIEĦED tieħu ŻEWĠ kartolini.**
- **Jekk iddaħħal ŻEWĠ membri tieħu ERBA' kartolini.**
- **Jekk iddaħħal TLIET membri tieħu s-sett sħiħ ta' SEBA' kartolini.**

Dettalji tal-MEMBRU ĠDID 1

Isem ____________________
Indirizz ____________________
____
PostCode ____________________
Tel ______ Data tat-Twelid ______

Dettalji tal-MEMBRU ĠDID 2

Isem ____________________
Indirizz ____________________
____
PostCode ____________________
Tel ______ Data tat-Twelid ______

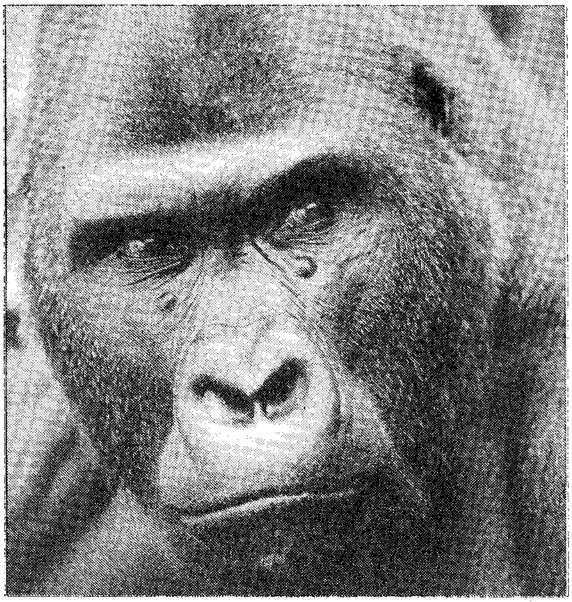
Waħda mill-kartolini - **Gorilla!**

Dettalji tal-MEMBRU ĠDID 3

Isem ____________________
Indirizz ____________________
____
PostCode ____________________
Tel ______ Data tat-Twelid ______

Dettalji TIEGĦEK STESS

Ismek ____________________
Indirizz ____________________
____
Tel ____________________

Ibgħat kollox lil **Klabb Ħuttaf BirdLife Malta POBox498 Valletta CMR01**. Tibgħatx flus bil-posta - l-aħjar ċekk, Postal Order jew bolli tas-6ċ.

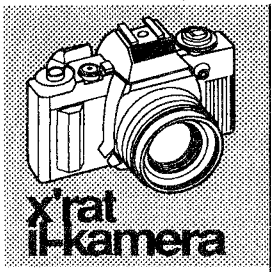

Kaċċatur jistenna jidħol xi għasfur għajjien ... biex joqtlu!

BOLLI GĦALL-BALLUT!

Għandna munzell bolli sewwa
Kollha lesti u mqassmin.
Hemm ruxxmata minn ta' Malta
U hemm partita barranin.

Qed jinbigħu mill-Għadira
U ftit ftit il-flus deħlin.
S'issa qbiżna nofs il-mira
U resqin lejn il-ħamsin.

Grazzi kbira 'l-membri kollha
Li qed jieħdu sehem bis-sħiħ
F'dil-kampanja għall-Foresta.
Ta' dan kollu ħaqqhom ġieħ.

S'issa daħħalna Lm26 minn bejgħ ta' bolli

Lm1	Lm1	Lm1	Lm1	Lm1
Lm1	Lm1	Lm1	Lm1	Lm1
Lm1	Lm1	Lm1	Lm1	Lm1
Lm1	Lm1	Lm1	Lm1	Lm1
Lm1	Lm1	Lm1	Lm1	Lm1
Lm1	Lm1	Lm1	Lm1	Lm1
Lm1	Lm1	Lm1	Lm1	Lm1
Lm1	Lm1	Lm1	Lm1	Lm1
Lm1	Lm1	Lm1	Lm1	Lm1
Lm1	Lm1	Lm1	Lm1	Lm1

Għal min għadu ma jafx...

- Faddlu bolli wżati ta' Malta jew ta' barra
- Poġġuhom fl-ilma biex tinqala' l-karta ta' l-envilop
- Ħalluhom jinxfu
- Qegħduhom f'envilop, daħħlu magħhom karta b'isimkom u l-indirizz tagħkom, agħlqu l-envilop, agħmlulu bolla tas-6ċ u ibagħtuh lil:
  Bolli għall-Ballut
  Klabb Ħuttaf - BirdLife Malta
  POBox498
  Valletta CMR 01
- Għal kull mija li tibagħtu, nibagħtukom kartolina differenti tan-natura.
- Dawn il-bolli nbigħuhom u jekk ngħaqqdu Lm50 nonfquhom qsari biex fihom jitkabbru siġar tal-Ballut għall-Foresta 2000.

Jekk intom stess għandkom album u tħobbu tfaddlu l-bolli **tistgħu tixtru** minn għandna stess. Ibagħtu **5 bolli mhux użati tas-6ċ** lil Klabb Ħuttaf fl-indirizz ta' hawn fuq. Tinsewx tgħidulna min intom u fejn toqogħdu, u jekk triduhomx bolli ta' Malta jew ta' barra. Imbagħad aħna nibagħtulkom **sett ta' ħamsin bolla differenti.**

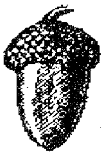

Grazzi!

Grazzi lil dawn il-Ħuttaf li sa l-aħħar ta' Marzu 1997 ħadu sehem fil-Kampanja ***Bolli għall-Ballut***

Ernest Azzopardi • Glorianne Bezzina • Charlene Bonnici • Reuben Bonnici • Adrian Borg • Chris Borg • Karmenu Briffa (SSCN) • Christian Brincat • Alistair Bugeja • Mark Camilleri • Mark P Camilleri • Nadine Camilleri • Rachel Caruana • Victor Caruana • AnnMarie Cefai • Mandy Cortis • Adriana Debono • Manuel Degabriele • Daniela Deguara • Maria Deguara • Julian Falzon • Alex Farrugia • Audrienne Fenech • Christine Galea • Darren Jones • Karen Livori • Natasha Livori • Ruth Mamo • Eman Montebello • Irene Montebello • Anita Muscat • Stefan Muscat • John J Pace • Thomas Pace • Geraldine Powell • Gabriel Sammut • Chris Scalpello • Allister Spiteri • Clive Spiteri • Omar Spiteri • Michael Tufigno • Julian Vella • Justin Vella • Maureen Xuereb • Mariana Zammit •